

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΟ ΚΑΡΑΜΠΟΥΡΝΑΚΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 2005: Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ

Η έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά, καθόρισε και πάλι τη μορφή και την έκταση της ανασκαφικής έρευνας στο Καραμπουρνάκι. Η περιορισμένη λουπόν ανασκαφή στον χώρο του αρχαίου οικισμού διήρκεσε συνολικά τέσσερις εβδομάδες και συγκεκριμένα από τις 4 μέχρι και τις 30 Ιουλίου 2005¹.

Κατά την ανασκαφή του 2005 ερευνήθηκαν τέσσερις τομές (Σχ. 1), από τις οποίες οι τρεις ήταν καινούργιες (22-83γ, 22-83δ, 22-84δ), ενώ η ανασκαφική έρευνα στην τέταρτη (22-94α) είχε ξεκινήσει το 2004. Οι τομές αυτές, διαστάσεων 4x4 μ., όπως επιβάλλεται από τον κάρναβο στον οποίο εντάσσονται, ανοίχθηκαν στην κορυφή της τούμπας, δίπλα σε παλιότερες τομές που σώζουν τμήματα του αρχαίου οικισμού. Στόχος ήταν να ολοκληρωθεί η εικόνα που έχουμε για τα αρχαία κατάλοιπα και την κατάσταση διατήρησής τους στην περιοχή αυτή. Τμήματα από οικιακούς και αποθηκευτικούς χώρους του αρχαίου οικισμού, ημιπόγειες κατασκευές, άφθονη κεραμική «ντόπια» και εισαγμένη – αλλά και σύγχρονες κατασκευές και διαταράξεις που προκάλεσαν οι ποικίλες επεμβάσεις του στρατού στη διάρκεια του 20ού αιώνα και φυσικά οι γνωστές μας ταφές αλόγων, ήταν τα κύρια χαρακτηριστικά της περσινής ανασκαφής.

Οι τυπικές για το Καραμπουρνάκι, εδώ και πολλά χρόνια, κυψελόμορφες ημιπόγειες κατασκευές αποκαλύφθηκαν και κατά την ανασκαφική περίοδο του 2005². Στην τομή 22-94α (Εικ. 1) η ανασκαφική έρευνα του 2005 έφερε στο φως μια τέτοια

1. Στην ανασκαφή συμμετείχαν τρεις εργάτες και ασκήθηκαν πτυχιούχοι, μεταπτυχιακοί και τριάντα προπτυχιακοί φοιτητές Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και άλλων ελληνικών και ξένων Πανεπιστημίων. Υπεύθυνοι των ανασκαφικών τομών ήταν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές Α. Κασσέρη και Ν. Σκιαδάς. Τον καθαρισμό και τη διαλογή της κεραμικής επέβλεπε η πτυχιούχος Κ. Κουρουζού, την ταξινόμηση του φωτογραφικού αρχείου η πτυχιούχος Αθ. Παπαμαρτζιβάνου, τη συγκόλληση των κεραμικών ευρημάτων και την τακτοποίηση των αποθηκών η πτυχιούχος Β. Λιάμη, τις εργασίες των καταγραφών η υποψήφια διδάκτορας Β. Σαρπανίδη, η πτυχιούχος Θ. Σπυριδάκη και ο μεταπτυχιακός φοιτητής Τ. Ουλκέρογλου, ενώ τη φωτογράφιση των τομών και των ευρημάτων ανέλαβε ομάδα προπτυχιακών φοιτητών. Γέλος, η υποψήφια διδάκτορας Κ. Τσονάκα ασχολήθηκε με την ηλεκτρονική καταγραφή της κεραμικής στη βάση δεδομένων του συστήματος ψηφιοποίησης της ανασκαφής που υλοποιείται σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Πολιτιστικής και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας (ΠΠΕΤ) στην Ξάνθη. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στον υπεύθυνο του τμήματος Πολυμέσων του ΠΠΕΤ, ερευνητή δρ Γ. Παυλίδη για την ψηφιακή επεξεργασία μεγάλου μέρους των φωτογραφιών της ανασκαφής.

Οι έρευνές μας χρηματοδοτήθηκαν, όπως κάθε χρόνο, από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο (6.000 ευρώ) και το Υπουργείο Μακεδονίας - Θράκης (4.500 ευρώ), τα οποία ευχαριστούμε για το έμπρακτο ενδιαφέρον τους.

2. Στην τομή 22-94α είχε αποκαλυφθεί στη νοτιοδυτική γωνία μια ημιπόγεια κυψελόμορφη κατασκευή κατά την ανασκαφή του 2004. Αυτή που περιγράφεται στο παρόν κείμενο είναι μια δεύτερη που βρέθηκε το 2005. Ένας ανάλογος λάκκος βρέθηκε το 2005 και στην τομή 22-83δ.

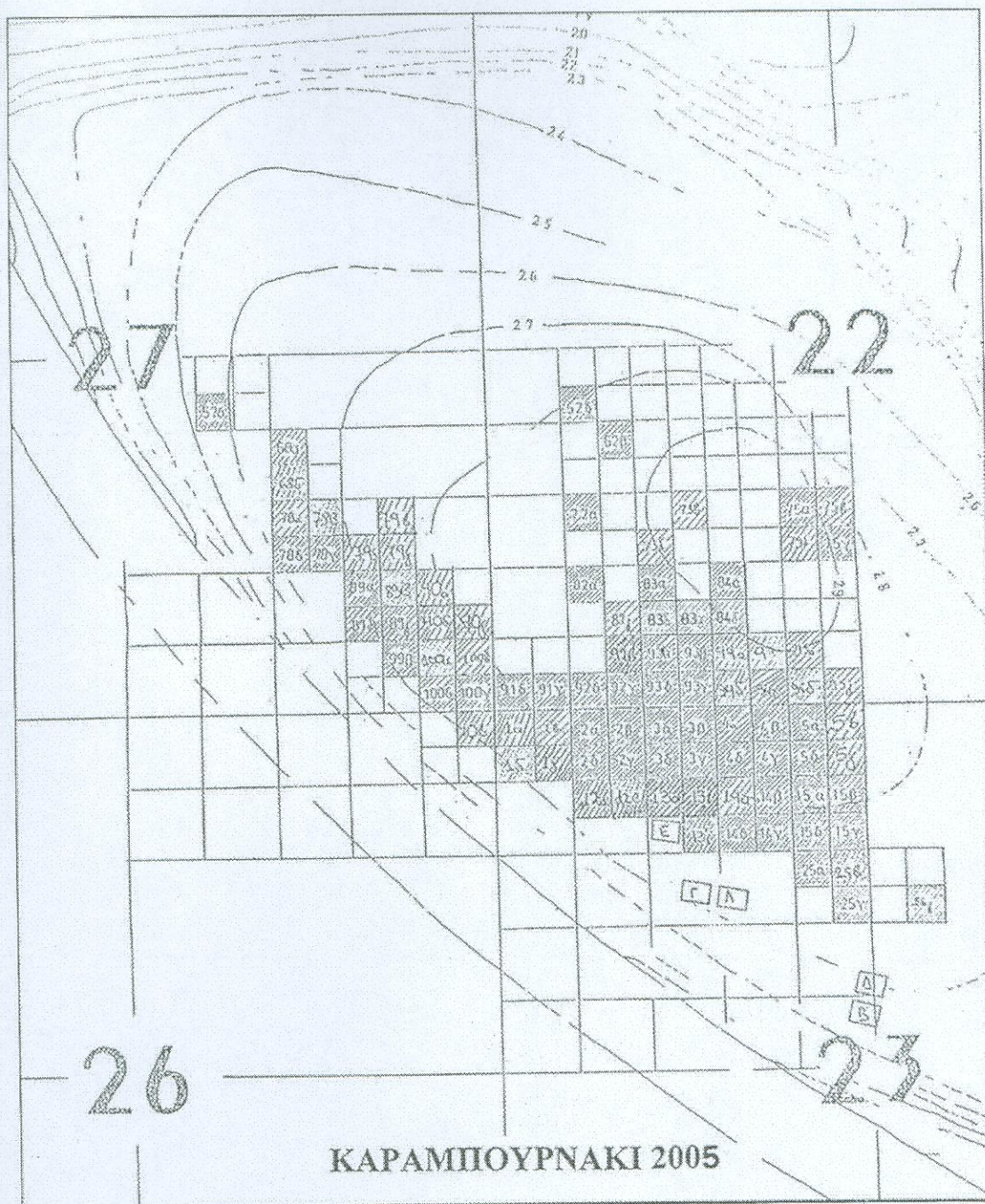
κατασκευή στο νοτιοανατολικό τμήμα της, σε χαμηλότερο επίπεδο αλλά ακριβώς δίπλα στον τοίχο που διασχίζει διαγώνια την τομή με κατεύθυνση ΝΑ-ΒΔ. Το επάνω μέρος του υπόσκαπτου ήταν τελείως κατεστραμμένο. Η καταστροφή πιθανόν να οφείλεται εν μέρει στην υποθεμελίωση του τοίχου που έγινε δίπλα του, ενώ ένα άλλο μέρος του καταστράφηκε αναμφισβήτητα από τον λάκκο που ανοίχθηκε τον 20ό αιώνα για μια ταφή αλόγου. Στο σωζόμενο κάτω τμήμα της κυψελόμορφης αυτής κατασκευής διασώθηκε μέρος του γεμίσματός της που είναι ανάλογο με εκείνο των άλλων ημιυπόγειων κατασκευών. Περιείχε δηλαδή αρκετή κεραμική, κυρίως των αρχαϊκών χρόνων, οστά και όστρεα. Η έρευνα στο υπόλοιπο τμήμα της τομής (22-94α)³ έδειξε σύγχρονες επεμβάσεις που προχώρησαν βαθιά, ακόμη και στο φυσικό αμμώδες έδαφος, και σταμάτησαν σε βάθος περίπου 1,5 μ. από τη σημερινή επιφάνεια.

Η τομή 22-84δ που ανοίχθηκε προς τα βόρεια της προηγούμενης (22-94α) δεν έδωσε στοιχεία που να φανερώνουν κάποια σχέση των αρχαίων καταλοίπων των δύο αυτών τομών (Εικ. 2). Το σκάμμα αυτό ήταν πολύ διαταραγμένο και από τις ταφές αλόγων. Ένα μικρό αδιατάρακτο τμήμα με αλλεπάλληλα ίσως δάπεδα αρχαίου δρόμου, αυλής ή δωματίου βρέθηκε στη βορειοανατολική γωνία. Στην ίδια τομή αποκαλύφθηκαν επίσης οι υποθεμελίωσεις δύο τοίχων που γωνιάζουν μεταξύ τους δημιουργώντας έναν χώρο προς τα δυτικά.

Η συνέχεια του χώρου αυτού αναζητήθηκε με τη διάνοιξη της διπλανής προς τα δυτικά τομής, της 22-83γ (Εικ. 3). Δυστυχώς όμως οι σύγχρονες επεμβάσεις έχουν καταστρέψει το τμήμα αυτό. Στην τομή αποκαλύφθηκε θεμελίωση τοίχου με κατεύθυνση ΝΔ-ΒΑ. Τα υπάρχοντα στοιχεία, ωστόσο, δε δείχνουν σύνδεση του τοίχου αυτού, με τους τοίχους της προηγούμενης τομής (22-84δ). Το σκάμμα αυτό έδωσε, ωστόσο, πλούσια κεραμική.

Η τελευταία τομή που ερευνήθηκε το 2005, η 22-83δ, βρίσκεται δυτικά της 22-83γ (Εικ. 4). Η σύγχρονη διατάραξη ήταν έντονη και στην τομή αυτή, ενώ σε διάφορα σημεία της εντοπίστηκαν διάσπαρτοι λίθοι, χωρίς να παρέχουν στοιχεία για τις κατασκευές στις οποίες ανήκαν. Πιθανόν σε αρχαίο τοίχο με κατεύθυνση Α-Δ να ανήκουν τα λίθινα λείψανα που ήρθαν στο φως στο νοτιοδυτικό τμήμα του σκάμματος, ενώ η ανεύρεση δύο μυλόπετρων αποτελεί ένδειξη ότι είχαμε εδώ οικιακές ενασχολήσεις. Στη νοτιοανατολική γωνία της τομής εντοπίστηκε λάκκος που σώζεται σε βάθος λίγο μικρότερο του μισού μέτρου (0,40 μ.). Το γέμισμά του περιείχε αρκετή κεραμική, κυρίως αρχαϊκών χρόνων, οστά και όστρεα. Στα δυτικά του λάκκου αυτού και στο επιφανειακό στρώμα, αποκαλύφθηκε τμήμα μιας λίθινης κατασκευής, η οποία πρέπει να κατέστρεψε και μέρος από το επάνω τμήμα του λάκκου. Πρόκειται για έναν λίθινο αγωγό, ίσως από τα χρόνια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, που διασχίζει διαγώνια την τομή με κατεύθυνση ΝΑ-ΒΔ.

3. Η ανασκαφή του 2005 διερεύνησε μόνο το τμήμα της τομής που ορίζεται ανατολικά του τοίχου που τη διασχίζει διαγώνια με κατεύθυνση ΝΑ-ΒΔ. Το δυτικό τμήμα, στο οποίο είχε αποκαλυφθεί το 2004 ημιυπόγεια κατασκευή, δεν ανασκάφηκε για λόγους ασφαλείας.

Σχ. 1. Τοπογραφικό.

Οι σύγχρονες επεμβάσεις ήταν γενικά έντονες σε όλες τις τομές που ερευνήθηκαν κατά το 2005, με πιο χαρακτηριστικές αυτές που προκλήθηκαν από τις ταφές των αλόγων⁴ που έχουν καταστρέψει σημαντικά στοιχεία του αρχαίου οικισμού και έχουν προκαλέσει σοβαρές διαταράξεις.

Παρά την περιορισμένη έκταση της περσινής ανασκαφής αξιόλογη ήταν για μια

4. Η ανασκαφή του 2005 αποκάλυψε τρεις ταφές αλόγων στην τομή 22-84δ (μία ΝΑ, μία ΒΑ και μία στη νότια πλευρά προς τα δυτικά), τρεις ταφές στην τομή 22-83γ (μία στη νοτιοανατολική γωνία, μία στη νοτιοδυτική και μία στη νότια πλευρά προς το κέντρο) και μία στην 22-83δ (νοτιοανατολική γωνία).

ακόμη φορά η κεραμική που αποκαλύφθηκε όσον αφορά στην ποσότητα και στην προέλευσή της από διάφορα κεραμικά εργαστήρια του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

Πιο πολυάριθμα ήταν τα όστρακα των αγγείων που ανήκουν στις περισσότερες γνωστές κατηγορίες της εγχώριας κεραμικής παραγωγής. Εδώ εντάσσονται όχι μόνο τα αγγεία που πιθανόν κατασκευάζονταν στον ίδιο τον ανασκαπτόμενο οικισμό αλλά και όσα προέρχονται από εργαστήρια της περιοχής του Θερμαϊκού και του ευρύτερου χώρου.

Στα πρωιμότερα δείγματα συγκαταλέγονται τα χειροποίητα και τα τροχήλατα αγγεία της εποχής του σιδήρου, ανάμεσά τους και πρώιμα, τα περισσότερα από αυτά ακόσμητα αλλά και αρκετά με γραπτή, εγχάρακτη ή εμπιέστη διακόσμηση. Τα πιο συχνά εμφανιζόμενα σχήματα είναι οι φιάλες με ποικιλία λαβών και οι οινοχόες με οπισθόμητο στόμιο, δύο σχήματα που εντάσσονται στη μακεδονική κεραμική παράδοση ήδη από την εποχή του χαλκού. Πολύ καλής ποιότητας ήταν και τα όστρακα από ντόπιους εμπορικούς αμφορείς με συστάδες ομόκεντρων κύκλων, το κέντρο παραγωγής των οποίων έχει εντοπιστεί πιθανότατα στη Σίνδο και για τους οποίους έχουμε υποθέσει ότι χρησιμοποιούνταν για τη μεταφορά του τοπικού θερμαίου οίνου. Μια άλλη χαρακτηριστική υστερογεωμετρική και υπογεωμετρική κεραμική, με πιθανή έδρα παραγωγής της επίσης τη Σίνδο, που είχε αισθητή παρουσία στις έρευνες του 2005, είναι η λεγόμενη «ασημίζουσα». Τα περισσότερα όστρακα της κεραμικής αυτής προέρχονται από μεγάλα κλειστά αγγεία, όπως πιθαμφορείς, και φέρουν διακόσμηση από γεωμετρικά μοτίβα αποδοσμένα με βιολετί χρώμα.

Στην ύστερη γεωμετρική και υπογεωμετρική κεραμική μπορούμε να εντάξουμε και έναν αξιόλογο αριθμό από όστρακα ντόπιων σκύφων με γραπτή διακόσμηση από κυματιστές γραμμές ή ημικύκλια, που μιμούνται αντίστοιχους υπο-πρωτογεωμετρικούς και υστερογεωμετρικούς σκύφους από την Εύβοια.

Από την ντόπια κεραμική παραγωγή των αρχαϊκών χρόνων ξεχωρίζουν τα όστρακα και τμήματα από μεγάλες οινοχόες με στιλβωτή ή κυρίως γραπτή ταινιωτή διακόσμηση που έχουν στρογγυλό ή τριφυλλόσχημο στόμιο. Ένα περσινό εύρημα (Εικ. 5) με ακανόνιστα διαμορφωμένο τριφυλλόσχημο στόμιο θυμίζει ανάλογες φοινικικές οινοχόες, αλλά δεν είναι βέβαιο αν πρόκειται για εισαγμένο αγγείο ή αν μιμείται φοινικικά πρότυπα. Σημαντικός ήταν, όπως σχεδόν κάθε χρόνο, και ο αριθμός των οστράκων από κύλικες και όλπες που ανήκουν σε μια άλλη χαρακτηριστική εγχώρια κατηγορία κεραμικής, τη λεγόμενη «ιωνίζουσα ωοκέλυφη». Τα αγγεία της κεραμικής αυτής, τα οποία αποδεδειγμένα κατασκευάζονταν στον οικισμό που ανασκάπτουμε⁵, τα συναντούμε και σε άλλες θέσεις του Θερμαϊκού κόλπου.

Ασυνήθιστο, σε σχέση με τα ως σήμερα ευρήματα του χώρου, είναι το θραύσμα ενός αρχαϊκού πιθαμφορέα (Εικ. 6) διακοσμημένου με εφαπτόμενους ομόκεντρους κύκλους και γραμμίδια, που ανήκει στην κατηγορία των λεγόμενων γραπτών χαλκιδικιώτικων αγγείων⁶, γνωστών κυρίως από τα νεκροταφεία οικισμών της Χαλκιδικής

5. Βλ. σχετικά Μ. Τιβέριος – Ε. Μανακίδου – Δ. Τσιαφάκη, *Εγνατία 7*, 2003-2004, 347-349.

6. Για έναν παρόμοιο ακέραιο πιθαμφορέα βλ. Σ. Μοσχονησιώτη στο: Ν. Χρ. Σταμπολίδης – Α. Γιαννικουρή (επιμ.), *Το Αιγαίο στην πρώιμη εποχή του σιδήρου*. Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ρόδος, 1-4 Νοεμβρίου 2002 (2004) 285 εικ. 13.

(όπως της Μένδης, της Τορώνης, του Πολυχρόνου και της Ολύθνου) και σπανιότερα από άλλες θέσεις, όπως από τη σημερινή Θέρμη ή το κέντρο της Θεσσαλονίκης. Τα μεγάλα αυτά αγγεία χρονολογούνται από τον 7ο και τον 6ο αιώνα και συνεχίζουν μέχρι τον 4ο αι. π.Χ. Από τα υπόλοιπα όστρακα που προέρχονται από ντόπια αγγεία των αρχαϊκών χρόνων αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένα που ανήκουν σε υδρίες, λέβητες και οινοχόες.

Ανάμεσα στα εισαγμένα αγγεία των γεωμετρικών χρόνων κυρίαρχη θέση έχουν τα ευβοϊκά. Είναι πραγματικά εντυπωσιακός, σε σχέση με την έκταση της ανασκαφής, ο αριθμός των οστράκων που ήρθε στο φως (ορισμένα μάλιστα συγκολλούνται δίνοντας σχεδόν ολόκληρα αγγεία) από υποπροτογεωμετρικούς ευβοϊκούς σκύφους και κύλικες. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν οι γνωστοί σκύφοι με τα κρεμαστά ομόκεντρα ημικύκλια, ενώ κάποιοι φέρουν λευκό επίχρισμα και το χείλος τους διακοσμείται με ομόκεντρους κύκλους. Επίσης υπάρχουν κύλικες με πορτοκαλλέρυθρο ή λευκό επίχρισμα (22/84δ). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το θραύσμα ενός υστερογεωμετρικού σκύφου με πουλί, που σώζει και μολύβδινο σύνδεσμο, ένδειξη για την επισκευή του αγγείου από το οποίο προέρχεται κατά τους γεωμετρικούς προφανώς χρόνους.

Εκτός από τα ευβοϊκά όστρακα, εντοπίστηκαν και λίγα όστρακα ύστερων γεωμετρικών αγγείων από την Ανατολική Ελλάδα⁷ (22/83γ, 14-7), τα οποία δεν είναι και τόσο συχνά στον κυρίως ελλαδικό χώρο.

Ευχάριστη έκπληξη της ανασκαφικής έρευνας του 2005 ήταν η εύρεση πρωτογεωμετρικών εισαγμένων θεσσαλικών αγγείων⁸ (Εικ. 7). Ξεχωρίζει το τμήμα από αμφορέα με διαγραμμισμένα τρίγωνα στον ώμο και πλατιές ταινίες στο σώμα, όλα αποδοσμένα με έντονο πορτοκαλλέρυθρο χρώμα (22/83γ). Άλλα όστρακα ανήκουν σε οινοχόες και κύπελλα και διακοσμούνται με τεθλασμένες και κυματιστές γραμμές.

Σε αντίθεση με τις προηγούμενες χρονιές, η ποσότητα της εισαγμένης αρχαϊκής κεραμικής είναι σχετικά περιορισμένη. Αριθμητικά υπερτερούν και πάλι τα αγγεία από εργαστηριακά κέντρα της Ανατολικής Ελλάδας, όπως κύλικες με πουλιά (ορισμένες αρκετά πρώιμες), διάφορες ιωνικές κύλικες, αγγεία του αιολικού μπουκερο (bucchero), πινάκια και κρατήρες. Τα κορινθιακά και αττικά μελανόμορφα όστρακα ήταν επίσης περιορισμένα. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν το όστρακο κορινθιακής οινοχόης που εικονίζει κωμαστή δίπλα σε κρατήρα, το όστρακο αττικής ληκύθου που έφερε μελανόμορφη παράσταση και ένα όστρακο αττικού κιονωτού κρατήρα που διασώζει τμήμα από φτερούγα μεγάλου πουλιού⁹. Ορισμένα όστρακα διακοσμημένα με γραπτές ή ξεστές κυματιστές ταινίες και κουκίδες, που ανήκουν σε κλειστά αγγεία (σιπύες και οινοχόες), πιθανόν είναι προϊόντα εργαστηρίων του βορειοανατολικού Αιγαίου. Σημαντικό ποσοστό της εισαγμένης κεραμικής αποτελούν και οι οξυπύθμενοι εμπορικοί αμφορείς, από τους οποίους ξεχωρίζουν οι αττικοί τύπου SOS οι

7. R. M. Cook – P. Dupont, *East Greek Painted Pottery* (1998) 17 κ.ε.

8 V. R. d'A. Desborough, *Protogeometric Pottery* (1952) 130-134· N. Βερδελής, *Ο πρωτογεωμετρικός ρυθμός της Θεσσαλίας* (1958) 57, 67-68· M. Sipsie-Eschbach, *Protogeometrische Keramik aus Iolkos in Thessalien* (1991)· I. Lemos, *The Protogeometric Aegean* (2002) 205-206.

9 Πρβλ. τους κιονωτούς κρατήρες της Ομάδας «Mikra Karaburun»: *Paralipomena* 156.

κορινθιακοί, οι χιώτικοι, οι λέσβιοι, οι σαμιώτικοι και άλλοι κυρίως από εργαστήρια της Ανατολικής Ελλάδας.

Από τα μικροαντικείμενα της περσινής ανασκαφής αναφέρουμε μια ορθογώνια λίθινη μήτρα (Εικ. 8) με εγχάρακτο κλαδί και κουκίδες εκατέρωθεν, πιθανόν για την κατασκευή κοσμημάτων, διάφορες πήλινες αμφικωνικές ψήφους περιδεραιών και μια κοκάλινη καρπόσχημη. Τέλος, με τις οικιακές ασχολίες σχετίζονται οι μυλόπετρες, τα θραύσματα από πιθάρια και τα λουτήρια που ήρθαν στο φως, ενώ ενδιαφέρον έχει και η παρουσία αρχαϊκών πιθανότατα κεραμώσεων.

Η περσινή ανασκαφή προσέφερε για πρώτη φορά σοβαρές ενδείξεις ότι ο αρχαίος οικισμός στο Καραμπουρνάκι, ένα τμήμα της αρχαίας Θέρμης, ήταν αξιόλογος και κατά τη λεγόμενη πρώιμη εποχή του σιδήρου. Στις δεκαετίες και πλέον ως σήμερα έρευνές μας στο Καραμπουρνάκι τα πρωτογεωμετρικά όστρακα και αυτά της πρώιμης εποχής σιδήρου ήταν λιγοστά και σποραδικά. Για πρώτη φορά το 2005 ήταν σημαντική η παρουσία κεραμικής που χρονολογείται με βεβαιότητα στους πρώτους αιώνες της πρώτης χιλιετίας π.Χ.

Δεν αποκλείεται μάλιστα ορισμένα όστρακα, κυρίως από ντόπια χειροποίητα αγγεία, να ανήκουν στην ύστερη εποχή του χαλκού. Η πρώιμη ντόπια χειροποίητη κεραμική ξεχωρίζει και από τα χαρακτηριστικά σχήματα των λαβών των αγγείων της. Στην εισαγμένη πρωτογεωμετρική κεραμική εκτός από τον θεσσαλικό αμφορέα, τις οينوχόες και τα κύπελλα που αναφέρθηκαν παραπάνω, ανήκουν και ορισμένα όστρακα πιθανόν από την Εύβοια όπως και ορισμένα άλλα που αποδίδονται στη λεγόμενη «γκρίζα κεραμική», το κέντρο παραγωγής της οποίας θα πρέπει να αναζητηθεί στο βορειοανατολικό Αιγαίο. Την κεραμική αυτή γρήγορα θα τη μιμηθούν και κεραμικά εργαστήρια που δραστηριοποιούνται στον μυχό του Θερμαϊκού κόλπου.

Τα παραπάνω μάς επιτρέπουν να υποθέσουμε ότι ο πληθυσμός του αρχαίου οικισμού στο Καραμπουρνάκι κατά την πρώιμη εποχή του σιδήρου (ή αλλιώς κατά τους πρωτογεωμετρικούς χρόνους) συνίστατο από Έλληνες και ντόπιους και ότι είχε επαφές με αρκετά κέντρα του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και πέρσι παράλληλα με την ανασκαφή, προχώρησαν με εντατικό ρυθμό και οι άλλες εργασίες που σχετίζονται άμεσα με αυτήν. Πρόκειται για τη συγκόλληση, την καταγραφή, τη σχεδίαση, τη φωτογράφιση και την αρχειοθέτηση των ευρημάτων από τις προηγούμενες ανασκαφικές περιόδους. Χάρη στη συστηματική εκτέλεση των παραπάνω εργασιών και την εμπειρία που έχουμε πλέον αποκτήσει, η επεξεργασία του ανασκαφικού υλικού προχωρά με ταχείς ρυθμούς και έχει ήδη ολοκληρωθεί η καταγραφή όλων των ευρημάτων από το 1994 μέχρι και το 2003, ενώ άρχισαν να καταγράφονται και ευρήματα του 2005.

Θεσσαλονίκη, ΑΠΘ

Ξάνθη, Ινστιτούτο Πολιτιστικής και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας

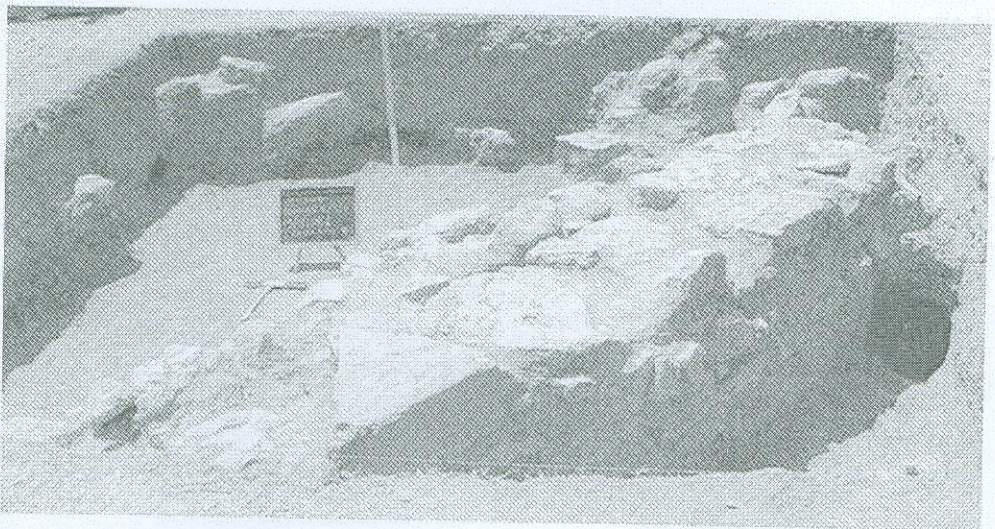
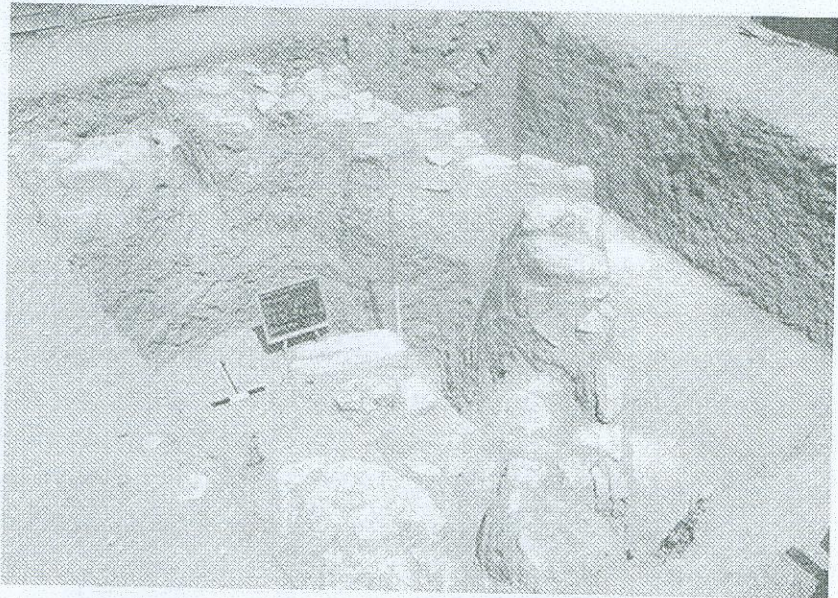
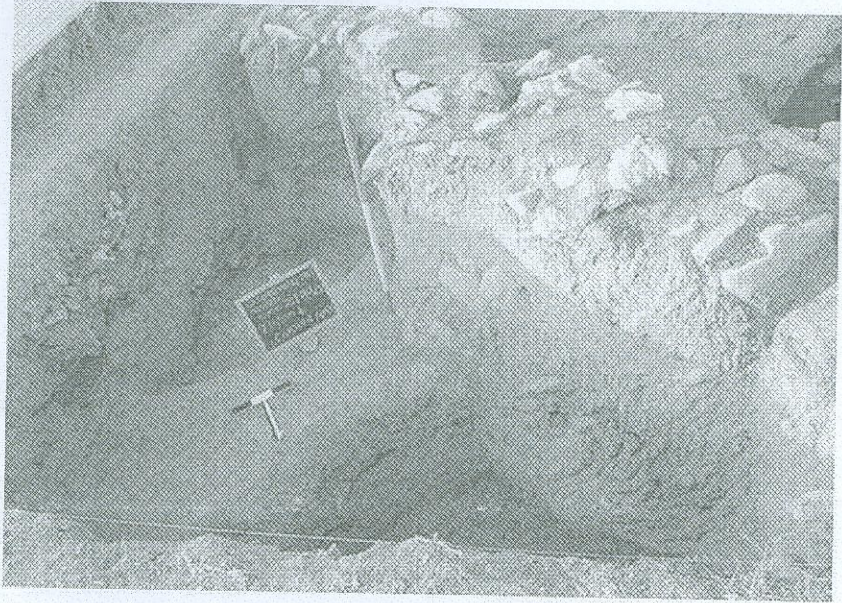
EXCAVATIONS AT KARABOURNAKI IN 2005: THE ANCIENT SETTLEMENT

by M. TIVERIOS – E. MANAKIDOU – D. TSIAFAKI

The lack of adequate funding for the fourth year in succession once again determined the form and extent of the excavation at Karabournaki, which was distinctly limited.

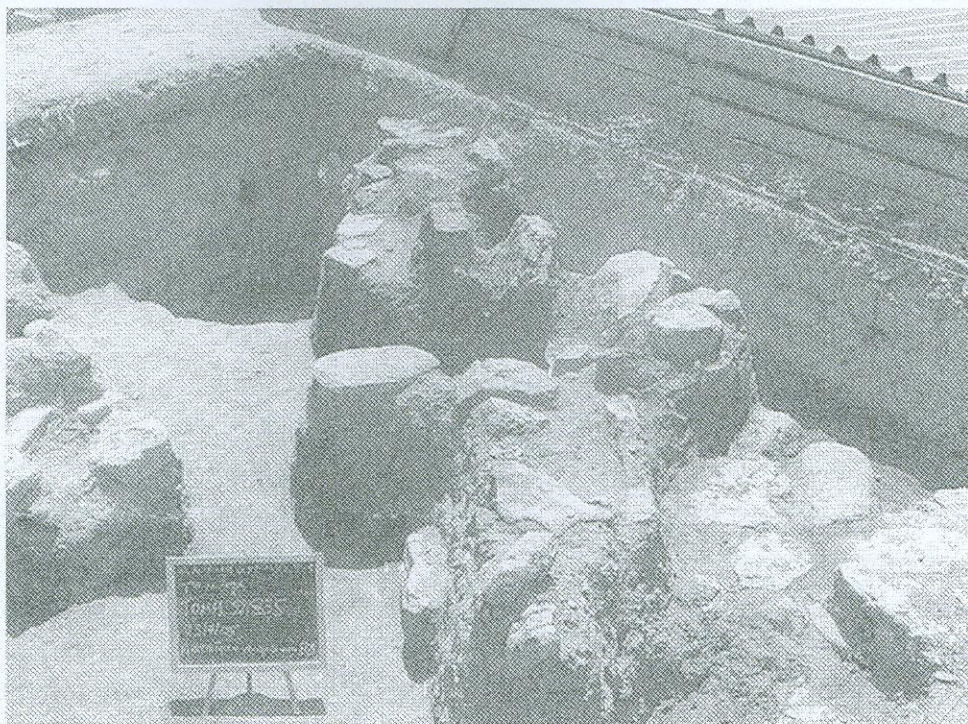
During the 2005 excavation four sections were investigated, of which three were new (22-83γ, 22-83δ, 22-84δ), while the excavation of the fourth (22-94α) had begun in 2004. The main features of the 2005 excavation were parts of residential and storage spaces of the ancient settlement, semisubterranean structures, abundant pottery (both local and imported), and also contemporary structures and disturbances occasioned by various interventions by the army in the course of the 20th century and burials of horses.

The pottery that was discovered was noteworthy for its quantity and its provenance from various workshops of the ancient Greek world. Most numerous were the sherds of vessels belonging to the best-known categories of local pottery production, which came not only from Karabournaki itself, but also from workshops around the Thermaic Gulf and the wider area.

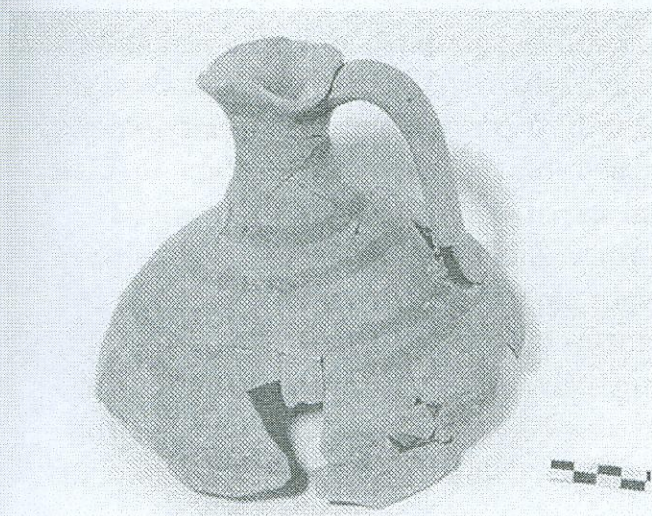

1. Τομή 22-94α από βορειοδυτικά. 2. Τομή 22-84δ από νοτιοδυτικά. 3. Τομή 22-83γ από βόρεια.

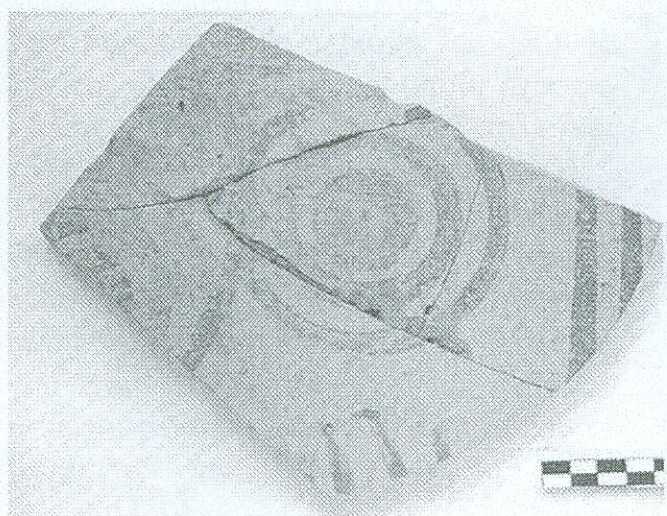

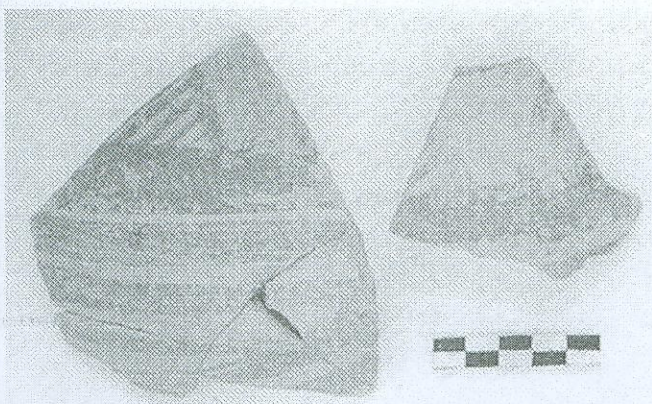
4

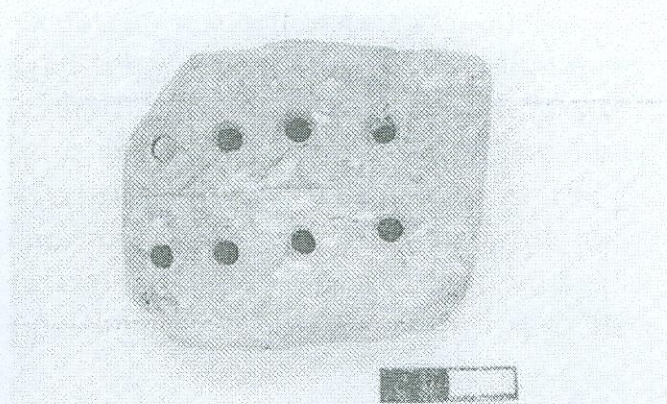
5

6

7

8

4. Τομή 22-83δ από βορειοδυτικά. 5. Τριφυλλόστομη οινόχνη. 6. Αρχαϊκός πιθαμοφόρας. 7. Πρωτογεωμετρικός θεσσαλικός αμοφόρας. 8. Λίθινη μήτρα.